

Kimanyer Rezud Problem PARTI POLITIK KI DEPANS PAR MILYON LOR ELEKSYON: Ki PA bizin fer? Ki bizin fer?

Kan nu pe get kimanyer anpes koripsyon elektoral, li inportan ki nu pa vinn propoz kiksoz ki, malgre nu “bon lintansyon”, ki pu vinn agrav enn sityasyon deza puri.

Buku dimunn, inklir reprezantan sindika, sosyete sivil, mem parti politik kupab, apel pu plis *kontrol par Leta*. Dan LALIT, an kontras, nu apel pu plis *kontrol par lepep*. Anfet, nu exziz *mwins sa kalite birokrasi represiv* ki buku dimunn, malgre zot bon lintansyon, pe anfet revandike.

Anu explike.

MMM finn resevwar Rs10 milyon depi BAI pu kanpayn elektoral. Ramgoolam dir so Rs220 milyon dan so kofor sorti donasyon pu eleksyon ki finn reste. Aneerood Jugnauth inn mont batiman Sun Trust ar larzan reste apre kanpayn elektoral 1987. Asterla nerport ki patron, kuma zordi li M. Dawood Rawat depi dan Paris, kapav vinn infliyans enn eleksyon zis par dir li finn donn x, y,z larzan!

Pwin ki resortir:

- Larzan ki sa bann lider *dir* inn ramase “pu eleksyon”, pa neseserman pu eleksyon. Li kapav pir koripsyon, larzan komisyon, etc, ki pu rant dan kofor ubyin kont-abank personel dirizan parti la. Nu bizin rapel ki, kan Ramgoolam dir sa Rs240 milyon dan kofor ti donasyon pu eleksyon, sa li tu sinpleman so defans legal.

- Lalyans PT-MMM, ki finn klerman benefisye plis larzan depi kapitalist dan dernye eleksyon, finn, malgre sa, gayn enn bate bef. Alor, fode pa nu krwar ki lamas dimunn *dupe net*.

- Ena enn “koral” dimunn avek bonn-intansyon pe kriye for-for ki bizin ena *plis kontrol Leta* lor sistem demokrasi Moris. Me, kuma nu kone, sime ver lanfer, li ena pavaz bonn-intansyon. Si nu fer kuma zot propoze, setadir met dibut enn birokrasi lur etatik, avek so Rezistrar Parti Politik, so obligasyon pu sak parti ena oditer profesyonel ki kut par milyon zot-mem, so regilater enpe kuma FSC, so laflot anketer ek inspekter kuma CCID ek ICAC pu al arsel bann parti Lopozisyon , nu pu introdire enn represyon danzere dan sistem demokratik dan Moris. Ki pu arive ala-long? Rezim o-puvwar, parti o-puvwar, li pu ena kontrol total lor sa imans birokrasi la. Li pu servi li kont parti Lopozisyon Parlmanter, ek kont tu parti lopozisyon. Nu pa pe dir sa dan vid. Deza Rezistrar Lasosyasyon pini bann lasosyasyon ek sindika ki anti-guvernman, depi Lindepandans vini-mem.

Alor, fode pa nu sey met sa kalite *kontrol etatik* lor sa sel tradisyon ki tuzur relativman lib depi kontrol Leta, setadir sistem elektoral.

- Ki LALIT propoze anplas sa represyon ki tu lezot pe propoze? Nu pe propoz kontrol par bann mekanism *demokratik*. Nu pe rezet propozisyon kontrol par Leta.

Nu pe propoz enn veritab demokratizasyon, an 2 vole, pu limit koripsyon:

1. Elektekter bizin gayn drwa revok nerport ki Depite ubyin Minis *demokratikman*. Sa li vre kontrol *par lepep*, plito ki *par Leta*. Nu propoz enn sistem “petisyon elektoral”. Nu propoze ki Komiser Elektoral cheke ki petisyon revokasyon li baze lor enn pwin serye, pa frivol. Li osi cheke ki elektekter finn met so nom, ladres, sinyatir, ek nimero elektekter byin. E finalman, so ofisye fer “spot chek” kont frod, *impersonation*. Si gayn enn mazorite elektekter, syez depite kase, parsyel large. Kumsa puvwar dan lame lamas elektekter pu koyn bann eli koronpi.

2. Bizin **re-ser lalwa** lor frod ek koripsyon elektoral atraver re-ser **depans elektoral**. Si pa kapav depans buku, abe finansman pa pu nesaser. Dayer, sa but dan lalwa finn marse dan listwar resan: Ashok Jugnauth so eleksyon ti deklare nil dan Sirkonskripsyon No. 8, ziska par Privy Council. Seki bizin fer se ranforsi sa but dan lalwa la. E li fasil, e li pu efikas.

Alain Ah-Vee, pu LALIT, 13 Zin 2015